

Statens vegvesen

SHA-plan

Ka og koffør ??

Statens vegvesen

**Du skal være forsiktig med hvem du lytter til-
det som går inn i din hjerne går ikke ut igjen!**

Byggherreforskriften

Forskrift om sikkerhet , helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser.

Forskrift til arbeidsmiljøloven. 1 januar 2010

Statens vegvesen

Byggherreforskriften

BHF § 1 – Formål

Byggherreforskriften har til formål er å verne arbeidstakerne mot farer ved at det tas hensyn til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser i forbindelse med **planlegging, prosjektering og utførelse** av bygge- eller anleggsarbeider.

Kommentar til BHF § 2 – Virkeområde

- *Forskriften gjelder for enhver arbeidsplass hvor det utføres midlertidig eller skiftende bygge- og anleggsarbeid*
- «Byggherreforskriften gjelder **ikke krav til det ytre miljøet**».
- «Byggherreforskriften omfatter i utgangspunktet **ikke tredjepersoner**, altså personer som ikke er arbeidstakere på bygge- eller anleggsplassen».

Risikostyring og Plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA-plan)

- Det er mange involverte - **Enhver er ansvarlig for egne valg**
- *Kommentarer §5 (2b) På samme måte som den enkelte arbeidsgiver skal kartlegge risiko forbundet med sin virksomhet, skal også byggherren kartlegge de risikoforhold som er forårsaket av byggherrens planer.*
- *Kommentarer § 17 Dersom flere prosjekterende leverer til samme prosjekt, er hver og en ansvarlig for det som er innenfor rammen av sine oppdrag.*

Forts.

SHA-plan

- *Generell gjentakende risiko skal håndteres av virksomheter/arbeidsgivere gjennom eget IK-system.*
- *Prosjektspesifikk særlig risiko skal fremgå av Byggherrens plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.*

*§ 7 SHA-plan -... som beskriver **hvordan** risikoforholdene i prosjektet skal håndteres.*

*§ 8 Krav til SHA-plan - SHA-plan skal bygge på risikovurderinger, tilpasses det aktuelle prosjekt og skal inneholde; c) **spesifikke tiltak** knyttet til arbeid som kan innebære fare for liv og helse ....*

Ulykkesutsatt bransje

- I 2016 døde 8 personer i bygg-og anleggsbransjen
- Årlig får ca 100 mennesker varige men som følge av skade
- Ca 8000 har skaderelatert fravær

Bakgrunn for «**HMS-charter for en skadefri bygge-og anleggsnæring**». Et bransjeovergripende samarbeid for å få ned antall ulykker i næringen.

Signert 18 juni 2014. underskriverne som bestod av myndigheter, byggherrer, prosjekterende, utførende, arbeidstakerne og NTNU. Disse påtar seg et ansvar for å gjøre en spesiell innsats på noen utvalgte områder.

SHA-planen: Byggherrens verktøy

- For å sikre at risikoforholdene forbundet med bygg-og anleggsarbeidene i prosjektet håndteres på en forsvarlig måte

SHA-plan

Under planlegging og prosjektering skal byggherren særlig sørge for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø ved:

- de arkitektoniske, tekniske eller organisasjonsmessige valg som foretas
- å beskrive og ta hensyn til de risikoforholdene som har betydning for arbeidene som skal utføres
- at det settes av tilstrekkelig tid til prosjektering og utførelse av de forskjellige arbeidsoperasjonene

På bakgrunn av risikoforhold som avdekkes i planleggings- og prosjekteringsfasen skal byggherren få utarbeidet en plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA-plan) som er tilpasset det bestemte bygge- eller anleggsarbeidet.

(sitat fra arbeidstilsynet.no)

Krav til risikostyring i BHF og AML ref SKANSKA

Kommentar BHF § 5, 2b)	AML § 3-1 <i>Krav til systematisk HMS arbeid</i>
<p>På samme måte som den enkelte arbeidsgiver skal kartlegge risiko forbundet med sin virksomhet, (jf. AML § 3-1 andre ledd bokstav c), skal også byggherren (og de prosjekterende) kartlegge de risikoforhold som er forårsaket av byggherrens (og de prosjekterendes) planer.</p>	<p>(2) Systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid innebærer at arbeidsgiver skal:</p> <p>c) kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risikoforholdene i virksomheten, utarbeide planer og iverksette tiltak for å redusere risikoen.</p>
<p>Kartlegging av risiko for byggherre, prosjekterende og arbeidsgivere innebærer å:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kartlegge farer • Vurderer risikoforholdene (sannsynlighet og konsekvens) • Utarbeide planer for å kontrollere risikoen (for BH/Prosjekterende beskrive spesifikke tiltak for prosjektspesifikk risiko, og i SHA-planen) • Iverksette tiltak for å redusere risikoen (for BH følge opp at tiltak blir gjennomført)	

”Enhver er ansvarlig for egne valg”

Hvilken risiko ”bringer” byggherren inn i et prosjekt?

BH velger alltid:

- Hvor det skal bygges
- Når det skal bygges
- Hva som skal bygges

Hvilken risiko ”bringer” den prosjekterende inn i et prosjekt?

Hvilken risiko ”bringer” arbeidsgivere inn i et prosjekt?

Risiko knyttet til:

- Grunnforhold
- Kabler i grunnen
- Luftlinjer
- Plassforhold
- Omgivelser
- Trafikkavvikling
- Utbyggingsrekkefølge
- Arkitektonisk utforming
- Konstruksjonsløsninger
- Materialvalg
- Osv.

Statens vegvesen som planlegger og byggherre

Risikovurdere og sikre overgang mellom faser og grensesnitt prosjekterende og utførende.

Prosjekterende

Risikovurdere arkitektoniske og tekniske løsninger mht. utførelse.

Utførende

Risikovurdere utførelse

Veglinje og konstruksjoner
Arealbehov anleggsområde
Grunnforhold
Installasjoner i grunnen
Trafikkavvikling - adkomst
Omgivelser
Utbyggingsrekkefølge - Framdrift
Entrepriseform

Ikke uttømmende

Arealbehov utførelse
Adkomst, arbeidsplattform
Arbeidsvarsling - anleggsveger
Arkitektonisk og teknisk løsning
Konstruksjonens geometri
Stabilitet ved oppføring/riving
Lastbegrensning utførelse
Materialvalg
Faseplaner- rekkefølge og tid

Ikke uttømmende

Valg av utstyr, produkter
Adkomst, arbeidsplattform
Arbeidsvarsling – anleggsveger
Bemanning – Underentrepriser
Tid og rekkefølge, samtidig arbeid
Språk

Ikke uttømmende

Faser

Krav til SHA-plan:

- Skal foreligge før oppstart.
- Skal være spesifikk og skal beskrive **hvordan** risiko-forholdene i prosjektet skal håndteres.
- Skal være lett tilgjengelig og gjøres kjent.
- Skal **oppbevares i seks måneder** etter at arbeidet er avsluttet.
- Skal **oppdateres fortløpende** av **Byggherren** dersom det oppstår endringer som har betydning for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.

Viktig presisering:

Det er ingen krav til "formatet" på SHA – planen, i praksis består den av flere ulike dokumenter. Men Svv har sin egen mal.

Innhold i SHA-plan

- a) organisasjonskart - som angir rollefordeling og entrepriseform
- b) fremdriftsplan - som beskriver når og hvor de ulike arbeidsoperasjonene skal utføres
- c) spesifikke tiltak - knyttet til arbeid som kan innebære fare for liv og helse
- d) rutiner for avviksbehandling

I tillegg kan det være kjekt med ei lita innledning. F.eks hva skal bygges og hvor 😊

SHA-plan

Plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

Prosjekt Harstadpakken

Harstadåstunnelen

Tilbudsnummer: 15/ 201098

Versjon: 08.01.2016

Beskrivelse av risikoforhold

Basert på risikovurdering foretatt av byggherren og de prosjekterende er følgende aktuelle konkrete risikoforhold, som krever spesifikke tiltak, avdekket under planlegging og prosjektering:

	Konkret beskrivelse av aktuelle risikoforhold	Beskrivelse av spesifikke tiltak

Det understrekes at å beskrive et risikoforhold ikke innebærer å liste opp et eller flere av punktene fra Forskriftens § 8 første ledd bokstav c), men det krever en konkret beskrivelse av forholdet.

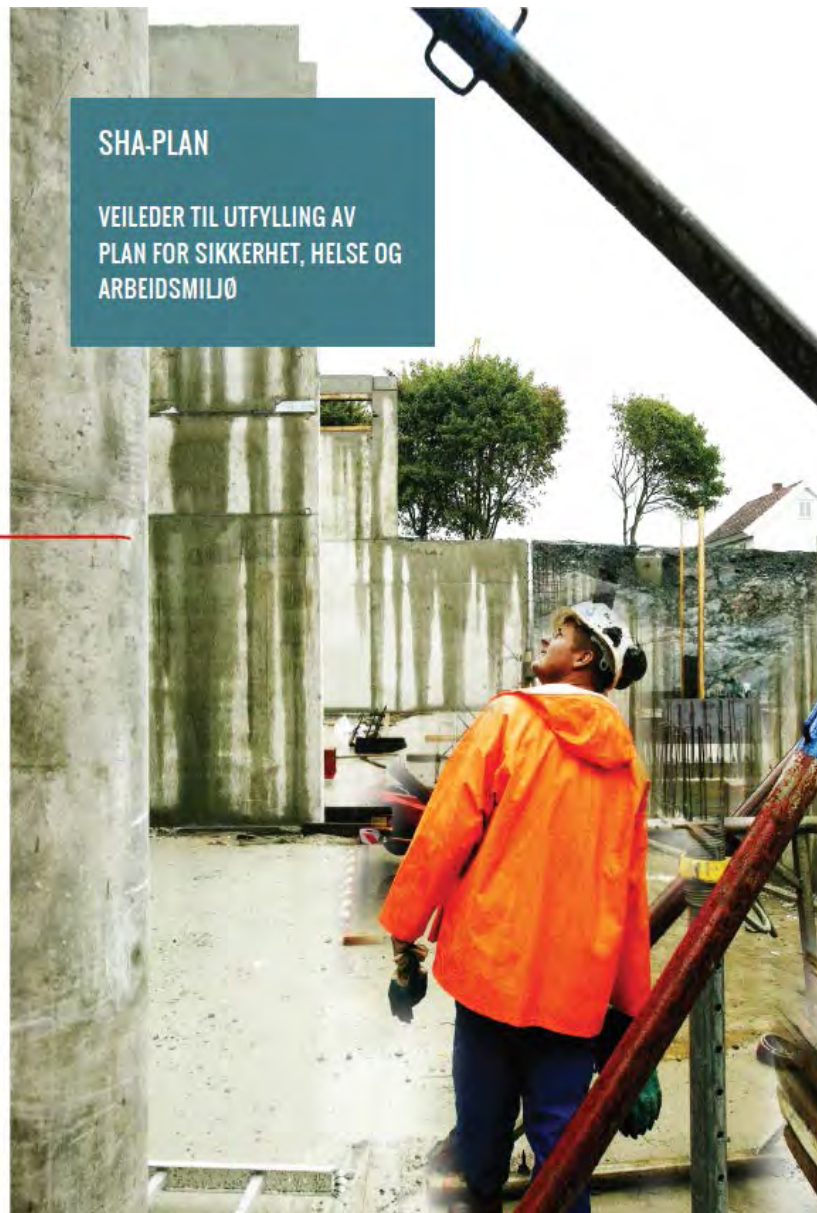

Statens vegvesen

SHA-PLAN

VEILEDER TIL UTFYLING AV
PLAN FOR SIKKERHET, HELSE OG
ARBEIDSMILJØ

Aktivitet/farekilde	Fare/uønsket hendelse	Spesifikke tiltak	Referansedokument	Ansvarlig for tiltaket
Handling eller forhold som kan medføre en uønsket hendelse. Husk at en aktivitet/farekilde kan ha flere uønskede hendelser.	Hendelse eller tilstand som kan medføre personskade, helseskade eller dødsfall	Det må beskrives spesifikke tiltak for arbeidssoperasjoner som ut i fra stedlige forhold, arkitektoniske eller tekniske løsninger er vurdert å medføre uakseptabel risiko og som ikke ivaretas av forskriftskrav og normal arbeidsinstruks.	Eksempler: • Beskrivelse • Tegninger • Riveplaner • Geotekniske rapporter • Risikovurdering	Eksempler: • Entreprenør
Riving av innvendige vegger i bygg A	Taket kan kollapse	Sette opp støttebjelker i forkant av rivearbeidet for å holde taket oppe under rivearbeidene.	Riveplan xx	Entreprenør X Entreprenør Y Anleggsleder
Innheising av last	Last kan falle ned og skade personer	Alle anhukere og andre som deltar i løfteoperasjoner skal ha 3 timers praktisk kurs på den aktuelle byggeplassen Utarbeide sperreplaner før løft. Følge lasten hvis området ikke kan sperres av og sikre at ingen oppholder seg under hengende last.	Kontrakt/beskrivelse	Alle entreprenører
Massetransport	Anleggskjøretøy kan kollidere	Anleggsveiene skal ha: - minimumsbredde x meter - fartsgrense 40 km/t	Risikovurdering xx Tegning xx	Entreprenør X
Sprøytebetong i tunnel	Kjemisk helsefare (Partikler, aerosoler)	Ingen andre samtidige arbeider tillates under sprøyting.		Alle entreprenører

Eksempler på spesifikke tiltak

I kommentaren til BHF § 8 bokstav b) sier Arbeidstilsynet:

«Det er byggherrens ansvar å sørge for at det avsettes tilstrekkelig tid til de forskjellige arbeidsoperasjoner og nødvendig samordning av disse.

I praksis må BH sikre dette gjennom å stille krav til de utførende entreprenørene om at de i sine fremdriftsplaner skal:

- beskrive når og hvor de ulike arbeidsoperasjoner skal utføres,
- ved hvilke tidspunkter flere virksomheter vil jobbe på samme område, og
- hvor mye tid som er avsatt til de enkelte arbeidsoperasjoner.»

Roller og mulige rollekonflikter

«Byggherren kan selv velge å inneha rollen som koordinator.

Utpeking av koordinator vil ikke fritta byggherren for sitt ansvar på området»

- **NB!** Dersom BH har inngått avtale med en juridisk person (f.eks. en virksomhet) så er det i forhold til **virksomheten** som BH skal vurdere rollekonflikt, ikke mot kontaktpersonen.

Koordinator

Koordinering i prosjekteringsfasen omfatter:

- å sørge for utarbeidelsen av planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.
- å koordinere prosjekteringen slik at hensyn til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø blir ivaretatt

Koordinering i utførelsesfasen omfatter blant annet:

- å følge opp risikoforhold i planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA-planen), og sikre at arbeidsgivere og enmannsbedrifter gjennomfører planen.
- å følge opp at det utarbeides tidsplaner som sikrer at det avsettes tilstrekkelig tid til utførelse av de forskjellige arbeidsoperasjoner.

Plikter og fullmakter

Byggherrens representant

«Arbeidstilsynets nettsider»

Byggherrens representant

Byggherren kan skriftlig avtale at en fysisk eller juridisk person skal gjennomføre konkrete plikter på vegne av byggherren. For eksempel om hvem som skal:

- utpeke koordinator.
- sørge for plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.
- sende forhåndsmelding til Arbeidstilsynet.

Byggherren kan med andre ord delegere visse oppgaver til byggherrens representant.

Oversiktslister (§ 15)

NB! Oversiktslister er et seriøsitetstiltak, ikke et beredskapstiltak!

Byggherre skal sørge for elektroniske lister over de ansatte som jobber på bygge- eller anleggsplassen.

Oversiktslisten skal inneholde:

- Navn og fødselsdato på alle som utfører arbeid på plassen
- HMS-kortnummeret for alle som jobber på bygge- eller anleggsplassen

Representant fra arbeidstilsynet uttaler:

«Oversiktslister innebærer *ikke adgangskontroll*, de gir kun en *oversikt over hvem som utfører arbeid* den gjeldende dagen, og som du sier: «Byggherre kan godt gå lenger og forlange *adgangskontroll og ut/inn-føring og legge dette til grunn ved kontrahering og oppfølging av virksomhetene*» Avtalefriheten går såpass langt.

Charteret for en skadefri bygge- og anleggsnæring

Tiltakene partene forplikter seg til å gi særlig prioritet:

Myndighetene:

- Arbeidstilsynet og Statens Arbeidsmiljøinstitutt vil utarbeide en årlig rapport over skader og yrkesrelatert sykdom i bygge- og anleggsnæringen. Rapporten vil bli brukt til å identifisere problemområder og å måle forbedring over tid.

Byggherrene:

- Være foregangsbygherrer på HMS-området og sørge for at alle prosjekter har en SHA-plan som på en spesifikk måte beskriver hvordan risikoforholdene i prosjektet skal håndteres
- Sørge for at læring i fra hendelser tilknyttet bygg- og anleggsvirksomhet i regi av byggherren distribueres på tvers av byggherrens arbeider, inkludert partene av dette charteret

De prosjekterende:

- Alltid vurdere den arkitektoniske og tekniske løsningen for sikker utførelse av bygge- og anleggsarbeidet
- Alltid tydelig beskrive hvilke HMS-relaterte ytelser som skal leveres i det enkelte prosjekt

De utførende:

- Sørge for en vesentlig bedring i ryddighet og sikkerhetstilstand på alle byggeplasser
- Sørge for at nødvendig verneutstyr alltid er tilgjengelig og i bruk

Arbeidstakerne:

- Skape en kultur der de ansatte tar ansvar for egen og hverandres sikkerhet og helse

Partene i fellesskap:

- Utrede en ordning med felles grunnleggende sikkerhetsopplæring for alle som jobber i bygge- og anleggsnæringen

Samarbeid og kommunikasjon

- et suksesskriterium

OBS! Trinnvis kommunikasjon er ofte en kilde til misforståelser.

Ha en utmerket dag 😊

Takk for meg